

Mirosława Magajewska
Uniwersytet Łódzki

Wykorzystanie tekstu specjalistycznego¹ w pracy z grupami na poziomie średnim (B2)

O ważnej roli, jaką spełnia tekst rozumiany jako wypowiedź ustna, pisemna, niewerbalna czy ikoniczna w procesie nauczania języka jako obcego, nikogo nie trzeba dziś przekonywać. Konstrukcja tekstu i treści, które przekazuje, zależą od poziomu kompetencji językowej studenta i od tego, dla kogo jest on przeznaczony. Praca z tekstem rozwija wszystkie kompetencje, a zwłaszcza umiejętność rozumienia tekstu pisanego i umiejętność rozumienia ze słuchu, pozwala studentowi nie tylko na pogłębianie wiedzy, ale jednocześnie rozwija umiejętność tworzenia własnych tekstów, czyli umożliwia mu przekazywanie zdobytej wiedzy.

W artykule chciałabym podzielić się spostrzeżeniami dotyczącymi wykorzystywania tekstów specjalistycznych na zajęciach z języka polskiego w SJPdC w Łodzi, w grupach wielonarodowościowych na poziomie średnim (B2). Teksty tego typu pojawiają się na lekcjach w drugim semestrze, a ich tematyka jest związana z kierunkiem wybranych przez studenta studiów w Polsce. Studenci, przygotowujący się językowo do podjęcia studiów w naszym kraju, stają wobec konieczności przyswojenia sobie informacji przekazywanych przez źródła pisane bądź audialne, ich przetworzenia i wykorzystania w dalszej nauce. Dużą rolę odgrywa w tym kontekście umiejętność czytania ze zrozumieniem tekstu w języku obcym i umiejętność wyszukiwania i selekcjonowania dostępnych w nim informacji. Przedmiotem moich rozważań będzie rola tekstu specjalistycznego w przygotowaniu studentów do nabycia tej kompetencji. Według wielu badaczy, czytanie jest najbardziej złożoną pracą umysłową człowieka,

¹ Użyłam terminu *tekst specjalistyczny*, ponieważ mam na myśli teksty związane z zainteresowaniami studentów i kierunkiem ich przyszłych studiów. Ze względu na stopień opanowania języka polskiego przez studentów nie będą to teksty akademickie, ale teksty tworzone dla ich potrzeb na podstawie materiałów źródłowych bądź krótkie teksty wybrane z różnych źródeł, głównie z prasy.

która umożliwia jego rozwój osobowy i pozwala na twórcze uczestnictwo w nauce i kulturze (zob. Pawłowska 2002: 8). Umiejętność czytania w języku obcym powinna być nieustannie doskonalsza, gdyż „tylko osoby potrafiące korzystać z różnych źródeł informacji, czyli czytać i rozumieć czytane teksty, będą w stanie sprostać rzeczywistości. Informacje są bowiem towarami. Kto będzie je umiał szybko zdobyć, przetworzyć i przyswoić – ma szansę osiągnąć więcej” (zob. Seretny, Lipińska 2005: 187). W przypadku naszych studentów umiejętność ta będzie miała decydujący wpływ na to, czy osiągną sukces na przyszłych studiach.

Obcokrajowcy, którzy przyjeżdżają do Łodzi, aby uczyć się języka polskiego, nie mają z Polską żadnych związków lub są pochodzenia polskiego. Coraz częściej gościmy u nas dzieci, krewnych bądź znajomych naszych byłych studentów, którzy osiedlili się w Polsce lub wrócili do swoich krajów, ale chcą, aby dzieci zdobywały wykształcenie w Polsce. Poza młodzieżą polonijną, która dość dobrze zna język polski, większość studentów z polskimi korzeniami albo w ogóle nie zna naszego języka, albo zna go na poziomie elementarnym i wstępnym (A1/A2). Najczęściej osoby takie nie umieją ani pisać, ani czytać po polsku, mają problemy fonetyczne, rozumieją słabo tekst mówiony. Taki stan rzeczy sprawia, że grupa, która zaczyna uczyć się języka polskiego nigdy nie jest jednorodna. Ponadto zdarza się dość często, że część studentów zaczyna się uczyć języka polskiego jako pierwszego obcego języka.

Celem większości uczestników naszych kursów jest uzyskanie wyższego wykształcenia w Polsce, więc znajomość języka polskiego jest niezbędna do jego realizacji. Po czterech miesiącach intensywnej nauki w SJPdC, zgodnie ze standardami wymagań, student nasz osiąga podstawowy poziom kompetencji językowej (B1). Pozwala mu to na zrozumienie najważniejszych treści i intencji zawartych w tekstach pisanych i wypowiedziach mówionych dotyczących życia codziennego. Potrafi on uczestniczyć w typowych sytuacjach komunikacyjnych, związanych np. z robieniem zakupów, załatwianiem prostych spraw w urzędach, podróżowaniem, spędzaniem wolnego czasu, zainteresowaniami itp. Umie opowiedzieć krótko o własnych doświadczeniach, pragnieniach, uzasadnić własny pogląd, opowiadać o zdarzeniach z przeszłości (*Państwowe egzaminy...* 2003: 9). Nie oznacza to jednak, że po czterech miesiącach nauki wszyscy studenci przyswoili sobie język polski w takim samym stopniu. Wpływa na to wiele czynników, takich jak inteligencja, zdolności uczącego się, jego zaangażowanie, ambicja i temperament, motywacja, pozytywne i negatywne postawy wobec języka docelowego itd. (zob. Lipińska 2006: 68–75).

Studenci nasi pogłębiają znajomość języka polskiego również na lekcjach przedmiotów, takich jak fizyka, chemia, matematyka, biologia, historia, geografia czy WOP, których obligatoryjnie zaczynają uczyć się już od pierwszych tygodni pobytu w SJPdC. Ich wybór jest uzależniony od kierunku przyszłych studiów. Teksty, które pojawiają się w podręcznikach do tych przedmiotów, są

uproszczone, przystosowane do poziomu zaawansowania językowego studenta, ale różnią się znacznie od tekstów mówionych czy pisanych, z którymi student ma do czynienia na lekcjach języka polskiego. Zaliczamy je do tekstów specjalistycznych ze względu na tematykę, którą podejmują, charakterystyczne struktury językowe, leksykę. Z takim bagażem doświadczeń językowych student rozpoczyna drugi semestr nauki. W ciągu czterech najbliższych miesięcy powinien nabyć sprawności, pozwalające mu na rozumienie treści i intencji dotyczących tematów ogólnych, konkretnych i abstrakcyjnych, włącznie z tematami specjalistycznymi, ściśle związanymi z jego zainteresowaniami, wyrażonymi w tekstach pisanych i wypowiedziach mówionych o skomplikowanej strukturze. Powinien umieć wypowiadać się na interesujące go tematy, relacjonować zdarzenia z przeszłości, brać udział w dyskusji, powinien umieć pisać dłuższe teksty na różnorodne tematy, uzasadniać w nich własne opinie itd. (*Państwowe egzaminy...* 2003: 9).

Podczas zajęć II semestru nauczyciele wykorzystują teksty, które rozwijają nie tylko kompetencje językowe, lecz także wzbogacają wiedzę studenta zgodnie z kierunkiem jego przyszłych studiów. Na zajęciach w grupach medycznych², które chciałabym wziąć pod uwagę w dalszej części opracowania, wykorzystywany jest podręcznik *Chcę studiować medycynę* (Lechowicz, Podsiadły 2004). Jego cel stanowi przygotowanie studentów do czytania ze zrozumieniem tekstów z tej dziedziny w języku polskim, do czynnego posługiwania się stylem naukowym w formułowanych krótkich wypowiedziach na określone tematy w mowie i piśmie. Podstawowym kryterium układu lekcji jest stopień ich trudności. Na początku proponowane teksty odwołują się do posiadanej przez studenta wiedzy dotyczącej pracy lekarza, wizyty u lekarza bądź w szpitalu, poprzez tematykę znanych studentowi chorób aż do zaproponowania tematyki nowej, z którą jeszcze się nie zetknął. Autorki podkreślają, że w podręczniku znalazły się głównie teksty preparowane, napisane w celu rozwijania określonych sprawności językowych oraz oryginalne krótkie teksty, zaczerpnięte z czasopism popularnonaukowych, książek i podręczników (zob. Lechowicz, Podsiadły 2004: *Wstęp*). Teksty te nie spełniają, z oczywistych powodów, kryteriów tekstu naukowego, który Urszula Żydek-Bednarczuk definiuje jako „typ dyskursu przeznaczonego dla ludzi nauki i tworzony przez naukowców” (Żydek-Bednarczuk 2005: 170). Na wprowadzenie tego typu tekstów nie pozwala kompetencja językowa studenta, ale pamiętać musimy, że nasz student bardzo szybko będzie miał do czynienia z tekstami naukowymi i powinniśmy go do tego jak najlepiej przygotować.

Cudzoziemiec, ucząc się języka polskiego, musi opanować jego system gramatyczno-leksykalny, powinien także nauczyć się przyswajania sobie wiedzy

² Grupy, w których uczą się studenci wybierający medycynę jako przyszły kierunek studiów lub zamierzający się uczyć w medycznych szkołach pomaturalnych.

zawartej w tekstach, które są mu proponowane w toku dydaktycznym. Jak pisze Żydek-Bednarczuk, w tekście „spaja się [...] płaszczyzna gramatyczna z semantyczną i pragmatyczną. Zanurzony w układ komunikacyjny tekst realizuje intencje i idee nadawców” (zob. Żydek-Bednarczuk 2005: 271). Wśród tekstów specjalistycznych, które proponujemy studentom z grup medycznych na lekcjach języka polskiego w II semestrze, znajdują się wykład, tekst medyczny, ulotki informacyjne dotyczące stosowania leków lub opisu chorób, które znaleźć można w szpitalach i ośrodkach zdrowia, wiadomości z prasy specjalistycznej, podręczniki, prezentacje. Bardzo pomocnym źródłem materiałów jest Internet, który umożliwia dostęp do aktualnych artykułów prasowych i dostarcza tekstów na każdy prawie temat, w różnej formie. Pamiętać należy, że każdy tekst, który proponujemy studentowi na lekcji, powinien spełniać kryteria tekstowości, aby mógł realizować swoje cele komunikacyjne, czyli powinien charakteryzować się spójnością, koherencją, intencjonalnością (od strony nadawcy), akceptabilnością (od strony odbiorcy), informatywnością, sytuacyjnością oraz stosownością. Proponowane teksty spełniają te kryteria, ale z doświadczenia wiemy, jak trudno jest studentowi znaleźć się w nowej dla niego sytuacji komunikacyjnej, która zmusza go do zrozumienia nowych informacji zawartych w tekście, poznania i zapamiętania nowych struktur językowych, nowej leksyki i do tworzenia na tej podstawie swoich własnych tekstów.

Realizując program II semestru staram się proponować studentom teksty, których nie znajdują oni w podręczniku, z którego korzystamy (np. opis nowej, nieznanej studentowi choroby). Z przyczyn, o których wspomniałam wcześniej, nie mogę proponować tekstów *stricte* naukowych, staram się więc urozmaicać tok lekcyjny krótkimi oryginalnymi tekstami o tematyce medycznej czy tekstami popularnonaukowymi, które znaleźć można w prasie i podręcznikach. Włączenie tekstów specjalistycznych w tok dydaktyczny ma na celu wzbogacenie wiedzy studenta z dziedziny medycyny, ale często cel takiej propozycji jest bardziej praktyczny, np. tekst jest ilustracją pewnych zjawisk językowych i niekoniecznie musi to być tekst preparowany. Powstaje pytanie, jaki tekst proponować studentowi (chodzi o stopień jego trudności), aby był on dostosowany do jego możliwości, ale aby jednocześnie mobilizował go do działania świadomego i samodzielnego. Zgodnie z kryterium doboru tekstów wykorzystywanych w procesie dydaktycznym, powinniśmy dążyć raczej do prezentacji tekstów autentycznych z dziedziny, która interesuje studenta. Ponadto każdy tekst powinien zawierać pewien zasób informacji, które student już posiada, i które może wykorzystać do zrozumienia tej partii tekstu, która jest mu nieznana. Studenci nasi są wysoko motywowani i szybko robią postępy, ponieważ język polski i zdobywana wiedza są kluczem do realizacji ich planów życiowych. Chcąc studiować medycynę, muszą zdać końcowy egzamin z języka polskiego i zintegrowany egzamin z przedmiotów (biologii, chemii i fizyki na studia

medyczne i stomatologiczne lub biologii, chemii i matematyki w przypadku studiów farmaceutycznych).

Aby podjąć samodzielne i świadome działanie, student powinien być zachęcany do podejmowania różnego typu coraz trudniejszych wyzwań, które nauczą go szybkiego i adekwatnego reagowania w sytuacjach, w których znajdzie się w przyszłości. Osiągnie on w ten sposób autonomię językową, czyli będzie potrafił posługiwać się językiem w sposób kreatywny w każdej nowej sytuacji. Umiejętność taką rozwijamy, kiedy pobudzamy go do aktywnego, samodzielnego działania. Student powinien być zachęcany do eksperymentowania, wnioskowania, uprawiania sztuki domysłu językowego. Sprawni studenci, według W. Wilczyńskiej, nie muszą odkrywać znaczenia wszystkich wyrazów, aby postarać się zrozumieć komunikat (zob. Wilczyńska, za: Seretny 2006: 102). Czytanie tekstu specjalistycznego w języku obcym nie powinno koncentrować się tylko na umiejętności rozumienia szczegółowego, ale przede wszystkim na opanowaniu strategii rozumienia tekstu obcojęzycznego. Powinniśmy odchodzić od czytania linearnego tekstu, charakterystycznego dla I semestru i ukierunkować działania studenta na zrozumienie ogólne, całościowe. Studenci nasi, którzy po kilku miesiącach pobytu w SJPdC rozpoczną studia w Polsce, powinni szybko osiągnąć dojrzałość w sprawności czytania, którą Pawłowska definiuje jako umiejętność szybkiego, analitycznego lub krytycznego czytania ze zrozumieniem różnorodnych tekstów, a także umiejętność uczenia się za pomocą czytania, realizowanie w trakcie czytania własnych potrzeb, rozwijanie własnych zainteresowań (zob. Pawłowska 2002: 9). Czytając, poznajemy nowe słowa, formy, konteksty i utrwalamy znajomość struktur i słownictwa. Ponadto jest to sprawność, którą można praktykować samodzielnie. Praca z tekstem specjalistycznym jest okazją do rozwijania tych umiejętności.

Włączenie specjalistycznego tekstu medycznego w tok dydaktyczny służy przede wszystkim celom praktycznym; jest on nośnikiem określonych informacji, które student musi zapamiętać i ilustracją pewnych zjawisk językowych (opcja pragmatyczna tekstu). Tekst taki staje się na lekcjach języka polskiego tekstem użytkowym, w przeciwieństwie do tekstu np. literackiego (opcja estetyczna tekstu), który włączony bywa w tok dydaktyczny przede wszystkim ze względu na swoje piękno, wartości moralne, kulturowe czy uniwersalne. Dzięki specjalistycznemu tekstowi medycznemu student wzbogaca przede wszystkim swoją wiedzę, ale ma też możliwość poznania nowych terminów i charakterystycznych struktur stylu naukowego w kontekście, co ułatwia mu ich zapamiętywanie (nowe słowa i struktury zapamiętujemy najlepiej, gdy pojawiają się w naturalnym dla siebie kontekście). Studentowi nie wystarczy jednak tylko zrozumienie słownej warstwy tekstu, musi on w nim jeszcze odszukać i zwerbalizować najważniejsze informacje. Dotarcie do struktury głębokiej tekstu wymaga od studenta nie tylko szerokiej znajomości leksyki, lecz także umiejętności parafrazowania. Nieporadność językowa w werbalizowaniu nowych dla

studenta informacji może go zniechęcać do pracy. Poza tym w pierwszym semestrze miał on do czynienia z tekstami krótszymi, poruszającymi tematykę znaną mu (związaną z życiem codziennym) i zawsze mógł skorzystać z pomocy słownika, aby znaleźć nieznany sobie wyraz. Gdy przystępujemy do pracy ze specjalistycznymi tekstami medycznymi, nie wszyscy studenci mają dostęp do odpowiednich, dwujęzycznych słowników, bo albo ich nie ma, albo student nie zna któregoś z języków, w którym wydany jest słownik. Poza tym w drugim semestrze zachęcamy studentów do czytania ze zrozumieniem bez używania słownika i staramy się przekonać ich do tego, że nie zawsze niezrozumiałe terminy w tekście uniemożliwiają jego zrozumienie.

O tym, w jaki sposób czytający odbiera tekst, decydują różne czynniki, wśród których Chodkiewicz (1986: 24–25) wymienia pięć podstawowych. Są to:

- znajomość systemu graficznego,
- wiedza językowa (znajomość form gramatycznych, składni, szyku, funkcji, elementów strukturalnych, wyrazów),
- umiejętność interpretacji (rozpoznanie celu, w jakim tekst został napisany, jego organizacji, itp.),
- wiedza o świecie (znajomość danego zagadnienia),
- celowość (cel decyduje o tym, jaki tekst jest czytany, kiedy, w jaki sposób, dlaczego).

W momencie zetknięcia się ze specjalistycznym tekstem medycznym studenci nasi znają system graficzny języka polskiego i posiadają wiedzę językową, która umożliwia im posługiwanie się nim. Tekst specjalistyczny jest dla nich źródłem nowych wiadomości, a włączenie go w tok dydaktyczny ma na celu wzbogacenie ich wiedzy i doskonalenie znajomości języka. Stanowi on punkt wyjścia do rozmowy, dyskusji, a nie tylko do analizy zjawisk gramatycznych. Student zachęcany jest do stawiania hipotez, do wyciągania wniosków, do domyślania się znaczenia słów czy wyrażań, do analizowania tekstu, który właśnie czyta w kontekście tekstów, które poznał wcześniej, do porównywania informacji zawartych w tekście z wiedzą, którą już ma. Na początku student jest przekonany, że czytanie nowego, trudnego dla niego tekstu bez pomocy słownika nie ma sensu, ale kiedy pomożemy mu zrozumieć, że nie zawsze musi znać znaczenie wszystkich wyrazów, aby zrozumieć sens komunikatu i znaleźć istotne dla niego informacje, przekona się do tego typu pracy³. Będzie miał ochotę na eksperymentowanie i sam sięgnie po nowe źródła informacji, stanie się bardziej autonomiczny i przyzwyczai się do samodzielności. Możemy mu pomóc poprzez wprowadzenie ćwiczeń rozwijających sprawność czytania

³ Często zdarza się, że po samodzielnym, jedno- lub wielokrotnym, przeczytaniu tekstu student nie rozumie sensu komunikatu zawartego w nim. Nauczyciel może mu to ułatwić, czytając głośno tekst i podkreślając, np. przez powtarzanie pewnych jego fragmentów, te informacje, na które student powinien zwrócić uwagę. Może też przedstawić taki tekst w postaci wykładu, ilustrując najważniejsze informacje odpowiednimi materiałami dydaktycznymi itp.

(Seretny 2007), których celem będzie kształcenie umiejętności wyszukiwania w tekście informacji ważnych, hierarchizowanie, porządkowanie informacji, korzystanie z nabytej wiedzy leksykalnej i gramatycznej w celu zrozumienia tekstu, wnioskowanie o znaczeniu nieznanymi słów, zwrotów czy fraz na podstawie kontekstu, w którym się pojawiają, wyciąganie wniosków na podstawie uzyskanych informacji, przekazywanie zdobytych informacji w mowie lub piśmie itd (zob. Seretny, Lipińska 2005: 198–199).

W glottodydaktyce przyjmuje się, że stopień trudności proponowanego na lekcji materiału dydaktycznego powinien w warstwie językowej tylko nieznacznie wykraczać poza aktualne możliwości studenta (informacja ta dotyczy poziomów A1 i A2). Studenci, którzy pracują ze specjalistycznym tekstem medycznym, osiągają w trakcie trwania II semestru poziom B2 i tekst ma im służyć do wzbogacenia ich wiedzy oraz zasobu leksykalnego. Jak już wspominałam wcześniej, na początku proponowane teksty odwołują się do posiadanej przez studenta wiedzy, a następnie stopniowo proponowana jest tematyka nowa, z którą student jeszcze się nie zetknął (kryterium doboru tekstów w ciągu semestru jest ich tematyka i stopień trudności). Z badań nad stopniem dostępności tekstu wynika, że 20% nieznanymi studentowi słów w tekście uniemożliwia mu jego zrozumienie (Seretny 2006: 55) informacja ta dotyczy poziomów A1 i A2⁴. Student na poziomie B2 osiąga próg samodzielności językowej, która pozwala mu na poszerzenie świadomości językowej i na eksperymentowanie językowe. Możemy więc oczekiwać, że będzie on w stanie zrozumieć najważniejsze treści i intencje tekstów specjalistycznych, ściśle związanych z jego zainteresowaniami. Będzie to możliwe, jeżeli odpowiednio przygotujemy go i zachęcimy do różnego typu wyzwań, pozwolimy mu uwierzyć we własne możliwości i umiejętności, pokażemy, jak radzić sobie z problemami i przezwyciężać je.

Zachęcając studentów do czytania ze zrozumieniem należy im też uświadomić, że w każdym tekście możemy znaleźć sygnały, które ułatwiają poruszanie się po nim i pozwalają właściwie zinterpretować zdarzenia tekstowe (zob. Duszak 1998: 128–148; Żydek-Bednarczuk 2005: 165–195). Każdy tekst ma swoje pozycje strategiczne, na których skupia się uwaga odbiorcy i które są celowo konstruowane przez nadawców. Zwykle przestrzeń tekstu jest podzielona na fragmenty, których znaczenie zależy od zajmowanej w tekście pozycji i które odgrywają w nim ważną rolę. W pracy z tekstem z naszymi studentami będą to np.: tytuły oraz akapity, czyli sygnały delimitujące tekst.

Tytuły, podtytuły, pozycje inicjalne tekstu i zamknięcie tekstu przyciągają uwagę odbiorcy i pozwalają lepiej przygotować i przetworzyć informacje.

⁴ Wyniki podane na podstawie badań I. S. P. Nation dotyczących tekstu literackiego; Seretny, Lipińska 2005: 83–84 – badania poziomu znajomości leksyki na zakończenie nauki na poszczególnych poziomach zaawansowania językowego.

Tytuły są zapowiedzią tekstu, pełnią funkcję orientacyjną i na nich najbardziej skupia się uwaga odbiorcy, gdyż zajmują inicjalną pozycję w tekście. Strategiczny walor tytułu zostaje też wykorzystany do uruchomienia, a następnie do kontroli założeń i oczekiwań komunikacyjnych. Orientowaniu odbiorcy w świecie tekstu służą także wewnętrzne podziały przestrzeni tekstowej (akapity). Granice segmentów wyznaczają miejsca kontaktowe, które odgrywają strategiczną rolę przy strukturalizacji i interpretacji całego tekstu. Tekst posegmentowany jest charakterystyczny tak dla języka pisanego, jak mówionego. Akapit ułatwia tworzenie samego tekstu, a także właściwe odczytanie i zrozumienie wypowiedzi. Przygotowuje on też czytelnika do zmian zachodzących w tekście (np. czas, kolejność zdarzeń itd.).

Aby zachęcić studentów do czytania tekstów ze zrozumieniem, powinniśmy zwrócić ich uwagę na funkcje pozycji strategicznych tekstu, doradzić im wybór odpowiedniej techniki towarzyszącej czytaniu; w zależności od typu i stopnia trudności tekstu może to być rozumienie kontekstowe, czytanie pobieżne, szybkie wyszukiwanie ważnych informacji, wnioskowanie o znaczeniu słów na podstawie kontekstu, parafrazy poszczególnych fragmentów tekstu itp. Istotne znaczenie w doskonaleniu tej umiejętności będzie miało opanowanie przez nich strategii rozumienia tekstu obcojęzycznego, czyli wykorzystywanie posiadanej wiedzy do odgadywania znaczeń, hierarchizowanie informacji, krytyczne odniesienie się do tekstu, wykorzystywanie kontekstu do zrozumienia informacji itd., a różnego typu ćwiczenia, które towarzyszą tekstom, będą służyły im do doskonalenia sprawności czytania, do rozwijania strategii globalnego czy selektywnego rozumienia tekstu i poszerzania leksyki.

Podsumowując, chciałabym jeszcze raz podkreślić, jak ważną rolę spełnia tekst pisany w przygotowaniu naszych studentów do przyszłych studiów, we wzbogacaniu ich wiedzy, w osiągnięciu autonomii językowej. Podstawowym warunkiem skutecznej pracy dydaktycznej jest więc określony poziom umiejętności czytania ze zrozumieniem. Sprawne jej opanowanie ułatwia pokonywanie trudności w procesie przyswajania, pogłębiania i utrwalania wiedzy, gdyż umożliwia samodzielne zdobywanie wszelkich informacji. Umiejętność czytania decyduje w dużej mierze o sukcesach. Koncentracja uwagi, czyli umiejętność skupienia się na wybranych informacjach, to umiejętność niezbędna w efektywnej nauce. Rozwijanie kompetencji czytania tekstu specjalistycznego ze zrozumieniem w języku obcym pozwoli naszym studentom na twórcze uczestnictwo w nauce. Proponując teksty specjalistyczne w toku dydaktycznym, pamiętać powinniśmy, aby ich dobór był zgodny z celem nauczania i aby zaproponowana tematyka odpowiadała sytuacjom, w których student będzie korzystał w przyszłości z tekstów pisanych. Teksty te powinny charakteryzować się takim stopniem trudności, aby mobilizować studenta do samodzielnej i świadomej pracy, aby zachęcać go do podejmowania różnego typu wyzwań, które nauczą go adekwatnego i szybkiego reagowania w sytuacjach, w których się znajdzie.

Nie mogą być ani zbyt łatwe, ani zbyt trudne, powinny towarzyszyć im ćwiczenia koncentrujące uwagę studenta np. na wyszukiwaniu najważniejszych informacji, rozumieniu globalnym itp. Nie powinniśmy też wyjaśniać i tłumaczyć studentom wszystkiego, gdyż tylko wtedy będą oni mieli możliwość rozwinięcia umiejętności rozumienia globalnego czy wykształcenia domysłu.

Bibliografia

- C h o d k i e w i c z H., 1986, *O sprawności czytania w nauczaniu języka obcego*, WSiP, Warszawa.
- D u s z a k A., 1998, *Tekst, dyskurs, komunikacja międzykulturowa*, PWN, Warszawa.
- L e c h o w i c z J., P o d s i a d ł y J., 2004, *Chcę studiować medycynę*, Wing, Łódź.
- L i p i ń s k a E., 2006, *Czynniki wpływające na proces uczenia się*, [w:] *Z zagadnień dydaktyki języka polskiego jako obcego*, red. E. Lipińska, A. Seretny, Universitas, Kraków.
- Państwowe egzaminy certyfikacyjne z języka polskiego jako obcego. Standardy wymagań egzaminacyjnych*, 2003, Warszawa.
- P a w ł o w s k a R., 2002, *Metodyka ćwiczeń w czytaniu*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk.
- S e r e t n y A., 2006, *Autonomia uczącego się – wprowadzenie do zagadnienia*, [w:] *Z zagadnień dydaktyki języka polskiego jako obcego*, red. E. Lipińska, A. Seretny, Universitas, Kraków.
- S e r e t n y A., 2006, *Nauka o literaturze i teksty literackie w dydaktyce języka polskiego jako obcego/drugiego*, [w:] *Z zagadnień dydaktyki języka polskiego jako obcego*, red. E. Lipińska, A. Seretny, Universitas, Kraków.
- S e r e t n y A., L i p i ń s k a E., 2005, *ABC metodyki nauczania języka polskiego jako obcego*, Universitas, Kraków.
- Ż y d e k - B e d n a r c z u k U., 2005, *Wprowadzenie do lingwistycznej analizy tekstu*, Universitas, Kraków.